

Một số nhân tố quy định ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta hiện nay

ThS HOÀNG TRỌNG THIẾT

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng; Email: thiethungson@gmail.com

Tóm tắt: Nghiên cứu ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền là một vấn đề mới, cấp thiết, đòi hỏi phải làm rõ cả về lý luận và thực tiễn. Trong đó, việc khái quát, luận giải thấu đáo một số nhân tố quy định là một trong những nội dung quan trọng, góp phần tìm ra những giải pháp nhằm phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của họ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia trong tình hình mới.

Từ khóa: ý thức bảo vệ; chủ quyền biên giới; khu vực biên giới đất liền.

1. Quan niệm ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng ở khu vực biên giới đất liền nước ta

Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia chính là một loại hình của ý thức xã hội, được hình thành, phát triển gắn liền với hoạt động thực tiễn bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của từng quốc gia dân tộc trong từng giai đoạn lịch sử nhất định. Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta là một hình thức biểu hiện của ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia Việt Nam của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng, giữ vai trò nòng cốt, chuyên trách trong bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia, phản ánh, biểu hiện tập trung ở tri thức, tình cảm, niềm tin, ý chí quyết tâm của họ trong quá trình bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia ở từng giai đoạn nhất định.

Với tính cách là một loại hình của ý thức xã hội, ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta có vai trò quan trọng trong việc điều chỉnh, định hướng nhận thức, thái độ, hành vi của hạ sĩ quan, binh sĩ trong thực thi nhiệm vụ biên phòng góp phần bảo vệ vững chắc chủ quyền biên giới của Tổ quốc.

2. Một số nhân tố quy định ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng ở khu vực biên giới đất liền nước ta

Một là, chất lượng tuyển chọn nhập ngũ và giáo dục, rèn luyện ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia. Tuyển chọn nhập ngũ là khâu đầu tiên chi phối rất lớn đến quá trình phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng. Đây chính là việc chuẩn bị nguồn lực con người cho quá trình giáo dục, rèn luyện ngay từ khâu đầu, bước đầu. Thực tế cho thấy, năm nào, ở đơn vị nào, chất lượng tuyển chọn công dân nhập ngũ cao thì năm đó, đơn vị đó có chất lượng giáo dục, rèn luyện đạt hiệu quả cao, hoàn thành xuất sắc các nhiệm vụ chính trị được giao, và ngược lại.

Chất lượng giáo dục, rèn luyện ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia cho hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta là tổng hợp các giá trị của các yếu tố, bộ phận hoạt động giáo dục, rèn luyện thông qua sự tác động có mục đích của các chủ thể giáo dục gắn với sự nỗ lực chủ quan của hạ sĩ quan, binh sĩ, tạo sự chuyển biến tích cực về ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ được giao.

Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia cho hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta không có sẵn mà được hình thành, phát triển thông qua con đường giáo dục, rèn luyện. Thông qua hoạt động giáo dục, rèn luyện, sẽ trang bị cho họ hệ thống tri thức về bảo vệ chủ

quyền biên giới quốc gia toàn diện, sâu sắc; từ đó, bồi đắp tình cảm, củng cố niềm tin, hình thành thái độ trách nhiệm, xây dựng ý chí quyết tâm, định hình ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia trong họ. Từ ý thức về bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia sẽ định hướng hành động bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia trong thực tiễn thực hiện nhiệm vụ tại các đồn biên phòng.

Hai là, môi trường công tác đặc thù ở các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta. Theo quan điểm duy vật lịch sử, con người là sản phẩm của hoàn cảnh lịch sử, nhưng đồng thời cũng là chủ thể của hoàn cảnh lịch sử đó. C.Mác khẳng định: “Con người tạo ra hoàn cảnh đến mức nào thì hoàn cảnh cũng tạo ra con người đến mức ấy”⁽¹⁾. Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta vừa là nhân tố tạo ra môi trường công tác đặc thù ở các đồn biên phòng, đồng thời cũng chịu sự quy định bởi chính môi trường mà họ đã góp phần tạo ra.

Tính đặc thù của môi trường công tác ở các đồn biên phòng do chính đặc điểm của các đồn biên phòng và chức năng, nhiệm vụ, đối tượng đấu tranh của bộ đội biên phòng quy định. Môi trường công tác, đó chính là môi trường địa bàn khu vực biên giới và môi trường đơn vị nơi hạ sĩ quan, binh sĩ đang hằng ngày, hằng giờ học tập, công tác, giáo dục, rèn luyện, thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao. Trong đó, môi trường giáo dục, rèn luyện, môi trường văn hóa quân sự ở các đồn biên phòng và môi trường thực hiện nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia ở khu vực biên giới đất liền nước ta quy định trực tiếp đến ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của họ.

Ba là, cơ chế chính sách đối với hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng. Cơ chế, chính sách cũng là một nhân tố không thể thiếu đối với sự phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng.

Liên quan đến vấn đề này, Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Quân đội mạnh là nhờ giáo dục khéo, nhờ chính sách đúng và nhờ kỷ luật nghiêm”⁽²⁾. Do đó,

phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng đòi hỏi phải có cơ chế, chính sách phù hợp bảo đảm quyền lợi cả về vật chất và tinh thần cho hạ sĩ quan, binh sĩ cũng như chính sách hậu phương quân đội. Bởi lẽ, cơ chế, chính sách chính là sự quan tâm, ghi nhận, tôn vinh của quân đội đối với sự cống hiến của họ.

Cơ chế, chính sách phù hợp và được thực hiện đúng sẽ tác động tích cực tới nhận thức, thái độ, tình cảm, niềm tin, ý chí của họ, trở thành động lực thôi thúc, kích thích họ nỗ lực vươn lên hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao; là chất keo kết dính họ gắn bó với đơn vị, với bản làng khu vực biên giới. Từ đó, tác động tích cực đến quá trình phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của họ. Ngược lại, cơ chế, chính sách không phù hợp hoặc không được đảm bảo trong thực tế sẽ kìm hãm sự phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta.

Bốn là, nhân tố chủ quan của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng. Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng được hình thành, phát triển là kết quả của quá trình hoạt động tích cực, chủ động, sáng tạo của chủ thể tác động và chủ thể tự giáo dục, rèn luyện. Trong đó, chủ thể tác động giữ vai trò quan trọng, song vai trò quyết định là chính bản thân hạ sĩ quan, binh sĩ.

Theo Hồ Chí Minh: “Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”⁽³⁾. Ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng không phải tự nhiên có được, mà nó là kết quả của quá trình giáo dục, rèn luyện của các chủ thể cùng với quá trình tự giáo dục, rèn luyện của bản thân họ. Theo đó, nhân tố chủ quan của hạ sĩ quan, binh sĩ càng phát huy cao độ thì ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của họ càng được định hình, phát triển vững chắc.

3. Một số giải pháp phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền nước ta hiện nay

Thứ nhất, nâng cao chất lượng tuyển chọn công dân nhập ngũ và chất lượng giáo dục, rèn luyện ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia. Đây là giải pháp nền tảng, quan trọng hàng đầu trong phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng hiện nay.

Giải pháp này đòi hỏi sự phối hợp đồng bộ, chặt chẽ của cấp ủy, chỉ huy các cấp với cấp ủy, chính quyền địa phương khu vực biên giới ngay từ những khâu đầu, bước đầu của quá trình tuyển chọn công dân nhập ngũ; nâng cao nhận thức về vai trò, tầm quan trọng của việc phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng; đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục, rèn luyện một cách linh hoạt, phong phú, đa dạng, thiết thực và hiệu quả; kiện toàn đội ngũ cán bộ làm công tác giáo dục, rèn luyện; đồng thời thông qua hoạt động trải nghiệm thực tiễn thực hiện nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia để giáo dục, rèn luyện hạ sĩ quan, binh sĩ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đặt ra.

Thứ hai, xây dựng môi trường công tác đặc thù ở các đồn biên phòng khu vực biên giới đất liền. Đây là giải pháp quan trọng, tác động đến việc phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng hiện nay. Thực chất của giải pháp này là phát huy các giá trị tích cực của môi trường xã hội ở các đồn biên phòng và địa bàn khu vực biên giới trong quá trình phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của họ.

Xây dựng môi trường văn hóa quân sự đồn biên phòng tốt đẹp, lành mạnh; phát huy lan tỏa các giá trị văn hóa truyền thống, các mối quan hệ lành mạnh, tốt đẹp trong đơn vị và địa bàn biên giới; xây dựng cảnh quan môi trường xanh, sạch, đẹp gắn với tôn vinh các giá trị truyền thống cao đẹp của bộ đội biên phòng; phát huy vai trò của các thiết chế văn hóa đồn biên phòng.

Thứ ba, hoàn thiện cơ chế, chính sách đối với hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng và bảo đảm thực

hiện trên thực tế. Giải pháp này có ý nghĩa quan trọng, không thể thiếu trong quá trình phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ. Thực hiện tốt giải pháp này sẽ tác động tích cực tới nhận thức, thái độ, tình cảm, niềm tin, ý chí của họ, tạo động lực thôi thúc họ cố gắng phấn đấu vượt mọi khó khăn gian khổ, hiểm nguy sẵn sàng nhận và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

Do vậy, lãnh đạo, chỉ huy các cấp cần thường xuyên rà soát, bổ sung, hoàn thiện cơ chế, chính sách đối với hạ sĩ quan, binh sĩ, đảm bảo tính thống nhất, đồng bộ, thỏa đáng; quan tâm giải quyết hài hòa lợi ích vật chất và lợi ích tinh thần, lợi ích cá nhân và lợi ích tập thể; có cơ chế, chính sách không chỉ với hạ sĩ quan, binh sĩ mà còn với cả thân nhân của họ; có chính sách cả trong quá trình thực hiện nghĩa vụ quân sự và sau khi hoàn thành nghĩa vụ quân sự, đặc biệt đối với hạ sĩ quan, binh sĩ đang trực tiếp thực thi nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia. Quá trình thực hiện cần kịp thời, cụ thể, chặt chẽ, công khai, minh bạch, dân chủ. Biểu dương, khen thưởng kịp thời các cá nhân có thành tích xuất sắc trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia.

Thứ tư, phát huy nhân tố chủ quan của hạ sĩ quan, binh sĩ. Giải pháp này có ý nghĩa quyết định đối với quá trình phát triển ý thức bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia của hạ sĩ quan, binh sĩ các đồn biên phòng hiện nay.

Thực hiện giải pháp này chính là quá trình chuyển hóa từ đối tượng chịu sự tác động trở thành chủ thể chủ động tiếp nhận thành nhu cầu tự thân của hạ sĩ quan, binh sĩ. Quá trình tự giáo dục, rèn luyện này phải được tiến hành thường xuyên, liên tục và trong suốt quá trình học tập, công tác, thực hiện nhiệm vụ được giao của họ cả trong đơn vị và ở địa bàn khu vực biên giới./

(1) C.Mác và Ph.Ăngghen (1995), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., T.3, tr.55.

(2) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., T.7, tr.483.

(3) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., T.11, tr.612.